

Skujkoku kokmateriālu žāvēšanā senākās un visplašāk lietotās ir cikliskās darbības iekārtas, kuru pamatā ir metāla žāvējama kamera ar 50–300 m³ koksnes ietilpību un datorizēts vadības panelis.

PAULS BEĶERIS
ŽURNĀLA «BALTIJAS KOKS»
IZPILDREDAKTORS

Pareiza žāvēšana – kokmateriālu kvalitātes stūrakmens

Kopējais koksnes izmantošanas apjoms pasaules būvniecības nozarē ar katru gadu palielinās: aizvien vairāk cilvēku saprot – koks ir dabisks, atjaunojams materiāls ar ārkārtīgi plašu lietojumu un izcilām fizikālajām īpašībām. Turklāt koksnes izmantošana atbilst stingrākajiem ilgtspējas, ekoloģijas un energoefektivitātes standartiem. Diemžēl Latvijā, lai gan valsts koksnes produktu eksports ir tuvu diviem miljardiem eiro, mēs paši koku būvniecībā izmantojam salīdzinoši maz. Rezultātā vidusmēra patērētāju un pat daudzu būvniecības nozares profesionāļu zināšanas par koksni un tās kvalitātes kritērijiem ir zemas, un, izvēloties būvmateriālus, lielākoties nākas uzticēties tirgotāju godaprātam. Vienīgā problēma – lielie

Latvijas kokapstrādes uzņēmumi savu produkciju galvenokārt ražo eksportam, tāpēc pircējiem bieži vien jāsamierinās ar mazāko zāģētavu ražojumiem, kam nereti ir visai apšaubāma kvalitāte. Viegli novērtējamie parametri – virsmas vizuālais izskats un ģeometrisko izmēru precizitāte – vēl sākotnēji atbilst norādītajai produkta specifikācijai, bet mitruma saturs koksne lielākoties ir stipri augstāks par pieļaujamo, lai gan tieši tas lielā mērā nosaka produkta izturību un ilgmūžību. Galvenais iemesls – liela daļa koksnes produktu tirgotāju dabiski apzūvušus zāģmateriālus cenšas uzdot par žāvētiem, lai gan starp industriāli apstrādātiem un pāris nedēļu saulē pastāvējušiem dēļiem ir milzīga kvalitātes atšķirība. Lai grīdā iebūvēts dēlis vai jumta koka konstrukcija

kalpotu maksimāli ilgi, šo atšķirību vajadzētu zināt un izprast ikvienam koksnes produktu lietotājam.

KĀPĒC ŽĀVĒŠANA IR SVARĪGA?

Jebkurš mežā iegūts baļķis un no tā izgatavots zāģmateriāls satur dabisko mitrumu no 50 līdz 100%. Žūstot koksne pirmo zaudē profesionālajā valodā tā saukto brīvo mitrumu, tāpēc vizuālas pārmaiņas nav novērojamas. Taču, mitruma līmenim sasniedzot apmēram 30%, no koksnes sūnām sāk izdalīties ūdens, un šai procesā kokmateriāli savus ģeometriskos izmērus maina. Rezultātā, iebūvējot ēkā mitru dēli vai brusu, žūstot tā neglābjami saraujas, plaisā un vērpjas, turklāt visai ātri parādās pirmās